

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор Херсонського державного
університету

Александр СПИВАКОВСЬКИЙ

« 22 » вересня 2023 р.

**НАСКРІЗНА ПРОГРАМА
ПРАКТИКИ**

Факультет української й іноземної філології та журналістики
Кафедра англійської філології та світової літератури імені
професора Олега Мішукова
Галузь знань 03 Гуманітарні науки
Спеціальність 035 Філологія
Спеціалізація 035.041 германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська
Курс 1, 2
Рівень вищої освіти другий (магістерський)
Форма навчання денна, заочна

ПОГОДЖУЮ

Проректорка з навчальної та науково-
педагогічної роботи

 Дар'я МАЛЬЧИКОВА

« _____ » _____ 2023 р.

Івано-Франківськ 2023 р.

Програму розроблено:

Кіщенко Ю.В., к. пед. н., доценткою кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова

Програму розроблено на основі освітньої програми «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно))», затвердженої 25.06.2020р. Вченою радою Херсонського державного університету.

Деканеса факультету _____

Ірина ГОШТАНАР

Затверджено на засіданні кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
Протокол № 1 від «25» серпня 2023 р.

Завідувачка кафедри _____

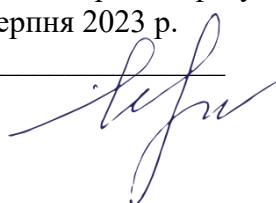

Юлія КІЩЕНКО

Схвалено науково-методичною радою факультету

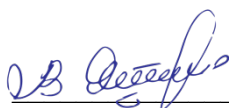
Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Голова ради _____

Ірина ГАЙДАЄНКО

Керівниця навчального відділу _____

Яценко В.Ф.

1. ВСТУП

Практика здобувачів РВО другий (магістерський) спеціальності 035.041 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) є невід’ємною складовою частиною професійної підготовки фахівців. Практика проводиться в умовах, максимально наближених до реальних майбутньої професійної діяльності. Виробнича практика дозволяє здобувачам детальніше ознайомитися з системою теоретичної й практичної підготовки викладача закладу вищої освіти, філолога та перекладача.

1.1 Структура практики

Курс	Семестр	Вид практики	Тривалість проведення	Бази практики	Відповідальний підрозділ
1	II	Виробнича (перекладацька, асистентська) практика	8 тижнів денна (01.02.24 – 27.03.24): з них 5 тижнів асистентська (01.02.24 – 08.03.24) та 3 тижні перекладацька (08.03.24 – 27.03.24) 4 тижні заочна: (15.04.24 – 10.05.24): з них 3 тижні асистентська (15.04.24 – 06.05.24) та 1 тиждень перекладацька (06.05.24 – 10.05.24)	Перекладацькі бюро, підприємства, які потребують послуги перекладача; Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
1	I	Переддипломна практика	1 тиждень денна (11.12.2023-15.12.2023) 1 тиждень заочна (06.11.2023-10.11.2023)	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова

2	III	Виробнича (асистентська) практика	4 тижні денна (06.11-01.12.23) 2 тижні заочна (09.10.-20.10.23)	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова
2	III	Переддипломна практика	3 тижні денна (01.09-14.09.23), (04.12-08.12.23); 3 тижня заочна (01.09.- 21.09.23)	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова	Кафедра англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова

Відповідно до “Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів освіти України: Наказ Міністерства освіти і науки України від 8 квітня 1993 р. № 93”, освітньо-професійної програми підготовки фахівця, навчального плану для спеціальності 035.041 Філологія (германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська) передбачено проведення виробничої (перекладацької, асистентської) та виробничої (асистентської) практик, а також двох переддипломних практик на 1 і 2 курсах.

У процесі виробничих практик здобувачам надається можливість спостерігати за індивідуальним стилем викладання досвідчених викладачів, ознайомитися та спробувати на практиці нові методи та прийоми роботи в студентській аудиторії, дізнаватися про можливості використання нових інформаційних технологій в процесі підготовки спеціалістів-викладачів у ЗВО, а також удосконалювати навички й уміння редагувати тексти різних стилів, перекладати усно та письмово.

Практика передбачає безперервність та послідовність і є логічним продовженням професійної підготовки викладача в університеті, що розпочинається навчальною та виробничою практикою на попередніх курсах. Практика систематизує та поглиблює знання про методику підготовки філологів-перекладачів і викладачів; сприяє формуванню особистого стилю викладання, об'єктивній оцінці своїх можливостей, застосуванню різноманітних методів та прийомів перекладу текстів різних стилів, сучасних педагогічних технологій, а також спонукання практикантів до подальшої активності та самостійності в набутті професійних, перцептивних, проєктувальних, адаптивних, організаційних і пізнавальних умінь.

Робоча програма практики є основним навчально-методичним документом для здобувачів та керівників практики від навчального закладу.

Університетські кафедри мають досвідчений професорсько-викладацький склад та володіють достатньою методичною базою для того, щоб забезпечити якісну підготовку фахівців за профілем, і, таким чином, відповідають програмним вимогам практики.

2. МЕТА Й ЗАВДАННЯ ПРАКТИКИ

Метою практик є формування та розвиток у студентів професійного вміння приймати самостійні рішення в умовах професійної діяльності, оволодіння сучасними методами, формами організації праці в галузі обраної спеціальності.

Завдання практик:

- 1) закріплення й поглиблення знань із фахових дисциплін у процесі їхнього застосування під час розв'язання конкретних завдань навчального, виробничого або науково-дослідного характеру;
- 2) вироблення навичок адаптації в колективі в процесі трудової діяльності;
- 3) ознайомлення з сучасними формами, методами, прийомами організації праці у галузі філології, зокрема перекладознавства, та педагогіки;
- 4) формування практичних навичок самостійного виконання професійних завдань у реальних життєвих або виробничих умовах;
- 5) виховання потреби в самоосвіті й професійному вдосконаленні;
- 6) формування навичок науково-дослідної роботи в процесі збирання й обробки мовного матеріалу для вирішення прикладних завдань;
- 7) закріплення навичок дотримання норм академічної доброчесності.

Практика студентів спеціальності «035. Філологія, спеціалізація: 035.041 германські мови та літератури (переклад включно), перша - англійська» є невід'ємною частиною їхньої підготовки до професійної діяльності, оскільки вона робить вагомий внесок у формування низки їх фахових компетентностей. Вона є важливим етапом у процесі створення підґрунтя для успішної професійної діяльності здобувачів рівня вищої освіти другого (магістерський), даючи їм змогу ознайомитися з вимогами сучасної системи вищої освіти.

Під час практики в студентів формуються, розвиваються, поглиблюються як загальні, так і фахові компетентності: мовнокомунікативна, професійно-педагогічна й професійно-психологічна, перекладацька, науково-дослідницька.

2.1. Виробнича (перекладацька) практика спрямована на формування професійно-особистісних якостей, необхідних філологу-перекладачу, узагальнення й систематизацію професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу роботи, а також на вивчення й апробацію сучасних методів та прийомів підготовки майбутніх філологів і перекладачів у закладі вищої освіти.

Основною метою виробничої (перекладацької) практики є методична підготовка студентів до виконання роботи філолога/перекладача.

Завдання виробничої (перекладацької) практики:

- формування у здобувачів другого ступеня вищої освіти професійно-ціннісних якостей особистості філолога-перекладача: професійної компетенції, творчого підходу під час роботи;
- поглиблення теоретичних знань за фахом;

- вивчення студентами-магістрантами передового досвіду роботи провідних перекладачів (підбір та аналіз експериментального та теоретичного матеріалу для виконання навчально-дослідних, науково-дослідних робіт та подальшої професійної діяльності);
- формування практичних навичок і розвиток умінь для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру в якості філолога/перекладача;
- вивчення передового практичного досвіду;
- формування навичок професійного спілкування;
- виховання в магістрантів морально-етичних якостей філолога/перекладача, потреби в самоосвіті;
- розвиток професійно значущих якостей особистості;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до майбутньої професійної діяльності;
- проведення експерименту для написання кваліфікаційної роботи ступеня вищої освіти магістр.

Загалом завдання спрямовані на отримання студентами відповідного досвіду роботи філолога та перекладача, на поглиблення теоретичних знань та розвиток практичних умінь для розв'язання певних проблем, пов'язаних з ефективною філологічною та перекладацькою діяльністю.

Предмет практики – процес роботи філолога-перекладача.

2.2. Виробнича (асистентська) практика спрямована на формування професійно-особистісних якостей, необхідних викладачеві закладу вищої освіти, узагальнення й систематизацію професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання, а також на вивчення й апробацію сучасних методів та прийомів підготовки майбутніх філологів і перекладачів у закладі вищої освіти.

Основною метою виробничої (асистентської) практики є методична підготовка студентів до виконання роботи викладача англійської мови, практики усного та писемного мовлення, практики усного та писемного перекладу, базисних засад перекладу та інших дисциплін і спецкурсів професійно-перекладацького циклу.

Завдання виробничої (асистентської) практики:

- ознайомлення студентів з програмою підготовки філологів у ЗВО: аналіз програм з основних курсів та спецкурсів;
- формування у здобувачів рівня вищої освіти магістр професійно-ціннісних якостей особистості викладача: професійної компетенції, творчого підходу під час підготовки до проведення практичних занять зі студентами;
- поглиблення теоретичних знань з методики викладання англійської мови в вищій школі;
- вивчення студентами-магістрантами передового досвіду роботи викладачів університету та провідних перекладачів (підбір та аналіз експериментального та теоретичного матеріалу для виконання навчально-дослідних, науково-дослідних робіт та подальшої професійної діяльності);

- оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, призначених для використання при підготовці фахівців рівня вищої освіти магістр;
- формування практичних навичок і розвиток умінь для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру в якості асистента чи викладача, необхідних викладачеві англійської мови;
- вивчення передового практичного досвіду;
- розвиток умінь організації основних форм навчання в вищій школі, застосування сучасних технологій і методів, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студента;
- формування навичок професійного й педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- виховання в магістрантів морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю професійної діяльності, потреби в самоосвіті;
- розвиток професійно значущих якостей особистості;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до майбутньої професійної діяльності;
- проведення експерименту для написання кваліфікаційної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Загалом завдання спрямовані на отримання студентами відповідного досвіду роботи філолога та викладача ЗВО, на поглиблення теоретичних знань та розвиток практичних умінь для розв'язання певних проблем, пов'язаних з ефективною філологічною та викладацькою діяльністю.

У процесі практики формуються й поглиблюються такі **компетентності та програмні результати навчання:**

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК-12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК-1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

ФК-3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.

ФК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі германської філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК-6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з германської філології для вирішення професійних завдань.

ФК-7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ФК-8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК-9. Здатність ефективно, компетентно й інноваційно організовувати різні форми навчально-виховного процесу у закладах вищої освіти згідно із сучасною методикою навчання іноземних мов та перекладу; здатність розробляти навчально-методичний комплекс дисциплін.

ФК-10. Здатність ефективно користуватися інформаційними ресурсами та онлайн-сервісами щодо використання навчальних матеріалів, а також методики навчання іноземних мов та перекладу

ФК-11. Усвідомлення теоретичної бази дослідницької і прикладної діяльності в галузі вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства, новітніх тенденцій сучасного вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства.

ФК-12. Здатність здійснювати ефективну професійну діяльність як одноосібно, так і в команді; перекладати у двосторонньому режимі різнопланові тексти в усній (переклад з аркуша, послідовний переклад) та письмовій (повний, реферативний і анований переклад) формах.

ПРН-1. Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; розуміти основні теоретичні дисципліни в обсязі, необхідному для розв'язання професійних дослідних і педагогічних завдань.

ПРН-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземними мовами; вміти вести іноземною мовою бесіду-діалог наукового характеру, користуватися правилами мовного етикету.

ПРН-3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в галузі германської філології.

ПРН-4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та

прогнозування.

ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; управління освітнім процесом; ефективне здійснення комунікативно-навчальної функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контрольного-коригуючого компонентів); конструктивно-проектних функцій: планувати і творчо конструювати робочий процес; організаторської функції: творчо розв'язувати методичні задачі в процесі роботи, вносити до планів науково виважені корективи з метою досягнення бажаного результату.

ПРН-6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації, зокрема при перекладі.

ПРН-7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці; усвідомлювати проблеми сучасної лінгвістики; систему лінгвокультурологічних знань, специфіку мовних картин світу й у відповідних особливостях мовної поведінки носіїв; принципи лінгвістичного аналізу тексту; засвоїти знання про мову як суспільне явище, її зв'язок з мисленням, культурою та суспільним розвитком народу; історію лінгвістичних учень і методологію мовознавчих досліджень.

ПРН-8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства; розуміти особливості художньої літератури, у тому числі сучасної, осмислювати мистецтво слова як систему систем, мати уявлення про поетику літературного твору, художнього тексту, про множинність його інтерпретацій, варіативність підходів; аналізувати твори сучасної та класичної літератури, зокрема, країни першої мови, з точки зору їхнього ідейно-естетичного змісту, композиційних та індивідуально-стильових особливостей; глибоко знати проблеми вивчення літературних напрямів, стилів, системи художніх образів і жанрів, сюжетно-композиційних особливостей творів, вирізняти загальносвітове, європейське і специфічно національне в розвитку літератури.

ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти світового і германського мовознавства та літературознавства; самостійно проводити дослідницьку роботу, пов'язану з англійською мовою та літературою; аналізувати, інтерпретувати і представляти результати дослідних і практичних робіт за затвердженими формами.

ПРН-10. Збирати й систематизувати мовні, літературні, фольклорні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів першою та другою мовами; працювати з науковою літературою, визначати суть та характер нерозв'язаних наукових проблем; узагальнювати й класифікувати емпіричний матеріал, вирішувати завдання пошукового та проблемного характеру тощо.

ПРН-11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з

урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН-12. Дотримуватися правил академічної доброчесності з наголосом на професійну сумлінність та унеможливлення плагіату.

ПРН-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються; забезпечувати високий науково-теоретичний і методичний рівень викладання німецької мови і літератури в повному обсязі освітньої програми «Філологія (Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська)»; логічно будувати освітній процес в освітніх закладах різного типу і рівня акредитації.

ПРН-14. Створювати, аналізувати й редагувати, а також перекладати тексти різних функціональних стилів та жанрів.

ПРН-15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН-16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з германської філології для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог; підвищувати власний професійний рівень, вдосконалювати кваліфікацію.

ПРН-17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ПРН-18. Володіти теоретичною базою дослідницької і прикладної діяльності в галузі вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства, знатися на основних тенденціях сучасного вітчизняного, германського і зарубіжного перекладознавства

ПРН-19. Володіти різними видами перекладацьких стратегій, методів та прийомів для здійснення ефективної професійної діяльності як одноосібно, так і в команді. Перекладати у двосторонньому режимі різнопланові тексти в усній (переклад з аркуша, послідовний переклад) та письмовій (повний, реферативний і анотований переклад) формах. Дотримуватися правил міжнародного етикету і норм поведінки перекладача в процесі здійснення професійної діяльності.

Предмет практики – освітній процес викладання англійської мови, практики усного та писемного мовлення, практики усного та писемного перекладу, базисних засад перекладу тощо у ЗВО, методологічний аспект роботи викладача в закладі вищої освіти IV рівня акредитації.

2.3. Переддипломна практика

Метою переддипломної практики є вдосконалення навичок науково-дослідницької роботи, оформлення її результатів; підготовка до захисту кваліфікаційної роботи.

Основними **завданнями** переддипломної практики є:

- 1) удосконалення вмінь і навичок планування, організації та самостійного виконання науково-дослідної роботи;
- 2) оволодіння основами науково-дослідної діяльності (аналіз явищ, висування власної гіпотези, логічність, послідовність та аргументованість її доведення, узагальнення спостережень, формулювання висновків);
- 3) розвиток умінь застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних наукових завдань, зокрема, знання основ наукової методології;
- 4) формування готовності й здатності здобувачів до самоосвіти та саморозвитку, самостійної дослідницької роботи в майбутній професійній діяльності;
- 5) добір матеріалу (дидактичного, фактичного), зокрема для проведення експерименту з теми кваліфікаційної роботи, розробка алгоритму виконання експерименту;
- 6) оформлення результатів самостійного дослідження згідно з вимогами;
- 7) закріплення навичок оформлення посилань на джерела інформації та списку використаних джерел відповідно до чинних вимог щодо оформлення наукових праць;
- 8) оперативне усунення певних недоліків (невідповідностей у змісті, структурі або оформленні науково-дослідної роботи).

Компетентності та програмні результати навчання

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ФК-1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

ФК-3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.

ФК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

ФК-6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної

філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК-7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

ПРН-1. Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення; розуміти основні теоретичні дисципліни в обсязі, необхідному для розв'язання професійних дослідних і педагогічних завдань; мовознавчі та літературознавчі дисципліни в синхронії та діахронії.

ПРН-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами; вміти вести наукову дискусію іноземною мовою, користуватися правилами мовного етикету, читати літературу зі спеціальності, перекладати тексти філологічної проблематики, складати анотації, реферати, наукові виступи іноземною мовою.

ПРН-3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; ефективно здійснення комунікативно-навчальної функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контроль-коригуючого компонентів); конструктивно-проектних функцій: планувати і творчо конструювати освітній процес.

ПРН-6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН-7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці; усвідомлювати проблеми сучасної лінгвістики; систему лінгвокультурологічних знань, специфіку мовних картин світу й у відповідних особливостях мовної поведінки носіїв; принципи лінгвістичного аналізу тексту; засвоїти знання про мову як суспільне явище, її зв'язок з мисленням, культурою та суспільним розвитком народу; історію лінгвістичних учень і методологію мовознавчих досліджень.

ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти вітчизняної та зарубіжної лінгвістики.

ПРН-10. Збирати й систематизувати мовні, літературні факти, інтерпретувати й перекладати тексти різних стилів і жанрів: працювати з науковою літературою, визначати суть та характер нерозв'язаних наукових

проблем; узагальнювати й класифікувати емпіричний матеріал, вирішувати завдання пошукового та проблемного характеру.

ПРН-11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН-12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН-15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН-17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

У науково-теоретичному аспекті програма переддипломної практики базується на лінгвістичному циклі загально-професійних дисциплін та дисциплін спеціалізації, передбачених навчальним планом спеціальності.

Методичною та дослідницькою базою практики є досвід виконання курсових робіт.

2.4. Виробнича (асистентська) практика (2 курс) спрямована на формування професійно-особистісних якостей, необхідних викладачеві закладу вищої освіти, узагальнення й систематизацію професійних знань та навичок, розвиток уміння застосовувати набуті знання в умовах реального процесу навчання, а також на вивчення й апробацію сучасних методів та прийомів підготовки майбутніх філологів і перекладачів у закладі вищої освіти.

Основною метою виробничої (асистентської) практики є методична підготовка студентів до виконання роботи викладача англійської мови, практики усного та писемного мовлення, практики усного та писемного перекладу, базисних засад перекладу та інших дисциплін і спецкурсів професійно-перекладацького циклу.

Завдання виробничої (асистентської) практики:

- ознайомлення студентів з програмою підготовки філологів у ЗВО: аналіз програм з основних курсів та спецкурсів;
- формування у здобувачів рівня вищої освіти другий (магістерський) професійно-ціннісних якостей особистості викладача: професійної компетенції, творчого підходу під час підготовки до проведення практичних занять зі студентами;
- поглиблення теоретичних знань з методики викладання англійської мови в вищій школі;
- вивчення студентами-магістрантами передового досвіду роботи викладачів університету та провідних перекладачів (підбір та аналіз експериментального та теоретичного матеріалу для виконання навчально-дослідних, науково-дослідних робіт та подальшої професійної діяльності);

- оволодіння методикою розробки навчально-методичних матеріалів, призначених для використання при підготовці фахівців рівня вищої освіти другого (агістерський);
- формування практичних навичок і розвиток умінь для виконання професійних завдань та обов'язків інноваційного характеру в якості асистента чи викладача, необхідних викладачеві англійської мови;
- вивчення передового практичного досвіду;
- розвиток умінь організації основних форм навчання в вищій школі, застосування сучасних технологій і методів, що сприяють активізації навчально-пізнавальної діяльності студента;
- формування навичок професійного й педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;
- виховання в магістрантів морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю професійної діяльності, потреби в самоосвіті;
- розвиток професійно значущих якостей особистості;
- вироблення творчого, дослідницького підходу до майбутньої професійної діяльності;
- проведення експерименту для написання кваліфікаційної роботи другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Загалом завдання спрямовані на отримання студентами відповідного досвіду роботи філолога та викладача ЗВО, на поглиблення теоретичних знань та розвиток практичних умінь для розв'язання певних проблем, пов'язаних з ефективною філологічною та викладацькою діяльністю.

У процесі практики формуються й поглиблюються такі **компетентності та програмні результати навчання:**

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК-6. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

ЗК-8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК-9. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК-10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК-12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ФК-6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК-8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

ФК-9. Здатність ефективно й компетентно проводити заняття різних видів у закладах вищої освіти.

ПРН-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами; вміти вести наукову дискусію іноземною мовою,

користуватися правилами мовного етикету, читати літературу зі спеціальності, перекладати тексти філологічної проблематики, складати анотації, реферати, наукові виступи іноземною мовою.

ПРН-3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня; ефективно здійснення комунікативно-навчальної функції (з охопленням інформаційного, мотиваційно-стимулюючого та контрольо-коригуючого компонентів); конструктивно-проектних функцій: планувати і творчо конструювати освітній процес.

ПРН-6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН-12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН-13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцям, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН-17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

Предмет практики – процес роботи філолога/перекладача.

2.5. Переддипломна практика (2 курс)

Основними завданнями *переддипломної практики* є:

- 1) удосконалення вмінь і навичок планування, організації та самостійного виконання науково-дослідної роботи;
- 2) оволодіння основами науково-дослідної діяльності (аналіз явищ, висування власної гіпотези, логічність, послідовність та аргументованість її доведення, узагальнення спостережень, формулювання висновків);
- 3) розвиток умінь застосовувати одержані знання під час вирішення конкретних наукових завдань, зокрема, знання основ наукової методології;
- 4) формування готовності й здатності студентів до самоосвіти та саморозвитку, самостійної дослідницької роботи в майбутній професійній діяльності;
- 5) добір матеріалу (дидактичного, фактичного), зокрема для проведення експерименту з теми кваліфікаційної роботи, розробка алгоритму виконання експерименту;
- 6) оформлення результатів самостійного дослідження згідно з вимогами;

7) закріплення навичок оформлення посилань на джерела інформації та списку використаних джерел відповідно до чинних вимог щодо оформлення наукових праць;

8) оперативне усунення певних недоліків (невідповідностей у змісті, структурі або оформленні науково-дослідної роботи).

У процесі практики формуються й поглиблюються такі **компетентності**:

Науково-дослідницька – сукупність дослідницьких умінь, навичок та способів діяльності, що дає змогу залучити студента на позицію дослідника; сприяти розвитку його творчих здібностей; пізнавальних інтересів; активізації і підвищенню ефективності й якості навчально-пізнавальної діяльності). Компонентами її структури є загальнопредметні, ключові компетенції та загальноосвітні компетентності. Її основу складають *уміння*:

- спостерігати, аналізувати, порівнювати, узагальнювати й передбачати наслідки власної наукової діяльності з філологічних дисциплін;
- виявляти проблему, формулювати гіпотезу щодо розв'язання дискусійних питань із філологічних дисциплін;
- виконувати дослідницьку роботу з перекладознавства, актуальних питань філології;
- проводити лінгвістичний / перекладознавчий експеримент й обґрунтовувати його результати;
- здійснювати самоосвіту, самовдосконалення, моніторинг дослідницької діяльності.

Особистісна компетентність – оволодіння прийомами особистісного самовираження, самореалізації, саморозвитку, самооцінки, самоконтролю, психічної саморегуляції, які протистоять деформації внутрішньої цілісності особистості. Формування особистісної компетенції полягає у розширенні кругозору та свідомості майбутніх спеціалістів, підвищенні їхньої моральної, етичної та духовної культури, адже вони повинні знати як сильні, так і слабкі сторони своєї особи та характеру, бути ерудованими, самостійно поповнювати власні знання, вільно орієнтуватися в науково-інформаційному потоці, тобто мати високий рівень інтелектуального розвитку. У процесі формування особистісної компетентності їх учать творчо та нестандартно підходити до вирішення завдань у своїй професійній діяльності, мати хорошу витримку та вміння регулювати власні емоційні стани, поєднувати професійне та особисте «Я», що тісно пов'язане із системою суспільних, загальнолюдських цінностей.

Соціальна компетентність – якісна характеристика особистості, здатність реально оцінювати навколишній світ на основі знань про нього, уміння знаходити правильні рішення у складних ситуаціях, упевнено будувати своє життя в оточуючому суспільстві, уміння задовольняти свої потреби та бажання, спираючись на соціальні норми:

- уміння тісно співпрацювати в команді, виконувати різні ролі та функції в колективі, бути соціально активними, постійно проявляючи власну ініціативу;

- відстоювати власну думку чи точку зору, протистоячи небажаному впливу інших людей, при цьому бути толерантними;
- уміти уникати конфліктів, досягати консенсусу та приймати вірні рішення, беручи на себе цілковиту відповідальність за їх виконання, відповідно до соціальних норм, правил та прав інших людей, пристосовуючись до постійно змінних і нестабільних соціальних умов.

Компетентності та програмні результати навчання

ІК. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики та інформаційних технологій в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

ЗК-1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК-3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК-5. Здатність працювати в команді та автономно.

ФК-3. Здатність до критичного осмислення історичних надбань та новітніх досягнень філологічної науки.

ФК-4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

ФК-6. Здатність професійно застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

ФК-10. Здатність застосовувати набуті знання у галузі інформаційних технологій у професійній, науково-дослідній та перекладацькій діяльності, зокрема у процесі створення електронних корпусів текстів, баз даних, електронних засобів навчального призначення.

ПРН-1. Оцінювати власну навчальну та професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН-2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування.

ПРН-3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН-5. Знаходити оптимальні шляхи ефективної взаємодії у професійному колективі та з представниками інших професійних груп різного рівня.

ПРН-9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти філологічної спеціалізації.

ПРН-11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

У науково-теоретичному аспекті програма переддипломної практики базується на лінгвістичному циклі загально-професійних дисциплін та дисциплін спеціалізації, передбачених навчальним планом спеціальності. Методичною та дослідницькою базою практики є досвід виконання курсових робіт.

3. ЗМІСТ ПРАКТИКИ

3.1.1. Види робіт під час виробничої (перекладацької) практики (1 курс)

Робота філолога-перекладача вимагає від студентів-практикантів високого рівня професійних знань, навичок та вмінь

Теоретичний модуль

- ознайомлення з робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами з «Практики усного та писемного перекладу англійської мови», «Актуальні проблеми сучасного перекладознавства», «Основи перекладу і редагування текстів різних функціональних стилів» (перша іноземна мова), «Теорія і практика перекладу» (перша іноземна мова);
- ознайомлення з планом роботи бази практики;
- вивчення та впровадження передового досвіду філологів-перекладачів.

Практичний модуль

- виконання письмового перекладу текстів різних функційних стилів (не менше 20000 знаків);

Індивідуальні завдання

- виконання індивідуального завдання з кваліфікаційної роботи (проєкту);
- виконання індивідуального завдання з фаху.

3.1.2. Види робіт під час виробничої (асистентської) практики (1 курс)

Підготовка та ефективно складання матеріалів для проведення практичних (семінарських) занять у ЗВО вимагає від здобувачів високого рівня професійно-педагогічних знань, навичок та вмінь, бажання працювати з академічною групою, відповідального ставлення до своїх обов'язків, нового рівня педагогічного мислення. Успішність складання матеріалів для проведення практичного заняття зумовлена такими чинниками:

- знанням цілей навчання та програмних вимог до мовленнєвих навичок і вмінь здобувачів I, II та III курсів закладу вищої освіти;
- знанням змісту навчальних програм з дисциплін мовного циклу;
- знанням умов навчання (рівень підготовки студентського колективу);
- використанням нового педагогічного досвіду, нових методик викладання англійської мови;

- проведенням контролю знань (власні розробки контрольних робіт, питань до модульної атестації);
- знаннями техніки безпеки та правил поведінки здобувачів (види інструктажів, санітарно-гігієнічні вимоги до організації роботи здобувачів у ЗВО);
- володінням основами науково-дослідницької роботи в галузі методики підготовки викладачів у ЗВО.

Теоретичний модуль

- підготовка навчально-методичних матеріалів до семінарських, практичних занять і самостійної роботи здобувачів;
- ознайомлення з «Положенням про організацію освітнього процесу ХДУ», статутом ХДУ;
- ознайомлення з робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами з «Практики усного та писемного мовлення», «Практична граматики англійської мови», «Новітні досягнення з фахових дисциплін», «Загальне мовознавство», «Методологія та організація лінгвістичних досліджень», «Метамовна комунікація і переклад»; Загальна теорія другої іноземної мови», «Практичний курс другої іноземної мови і перекладу» (друга іноземна мова);
- ознайомлення з авторськими програмами з дисциплін «Теоретико-методичні засади роботи з науковим текстом» та «Нові тенденції в художній літературі» (друга іноземна мова); «Аналітичне читання та письмо», «Лінгвоконцептологія в художньому ракурсі»;
- ознайомлення з робочим навчальним планом та робочою навчальною програмою з дисципліни «Сучасна література країни першої іноземної мови»;
- складання завдань для проведення модульного та підсумкового контролю, завдань для проведення тестового контролю з англійської мови та практики усного та писемного перекладу (перша іноземна мова), практичного курсу другої іноземної мови і перекладу (друга іноземна мова);
- розробка та впровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання;
- вивчення та впровадження передового досвіду організації освітнього процесу.

Практичний модуль

- складання матеріалів для проведення практичних занять з «Практики усного та писемного мовлення», «Практичної граматики англійської мови», «Практики усного та писемного мовлення» (перша іноземна мова);
- проведення консультацій з цих дисциплін;
- проведення індивідуальних занять зі студентами;
- відвідування занять провідних викладачів кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова та своїх однокурсників з подальшим їх аналізом;
- перевірка контрольних робіт, укладених і проведених викладачем зі студентами;

- розробка соціально-педагогічної характеристики студентського колективу та аналіз основних труднощів, способів усунення конфліктних ситуацій.

Індивідуальні завдання

- виконання індивідуального завдання з фаху;
- виконання індивідуального завдання із зарубіжної літератури.

3.1.3. Види робіт під час переддипломної практики (1курс)

Мета та завдання практики визначають її зміст:

- Організація і планування роботи з написання кваліфікаційної роботи.
- Систематизація та впорядкування результатів науково-дослідницької роботи. Висвітлення результатів власного наукового дослідження та основних положень досліджуваної проблеми в контексті сучасного стану розвитку відповідної науки.
- Оформлення науково-дослідної роботи та списку використаних джерел.
- Тези, наукова доповідь, стаття у збірнику наукових праць, науково-методичному періодичному виданні за темою кваліфікаційної роботи. Анотація до наукової статті (українською, англійською мовами).
- Участь у науковій дискусії. Коректне та аргументоване викладення власної думки в умовах спонтанного спілкування з приводу результатів самостійної науково-дослідницької діяльності: захист спостережень, обґрунтування висновків (науковий семінар-дискусія з актуальних питань перекладознавства та англістики).
- Конструктивність сприйняття зауважень, критики з боку наукового керівника, рецензента.
- Коригування недоліків, виправлення помилок, удосконалення змісту кваліфікаційної роботи.

Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання визначає науковий керівник кваліфікаційної роботи відповідно до тематики дослідження й ступеня його готовності до прилюдного захисту.

3.1.4. Види робіт під час виробничої (асистентської) практики (2курс)

Підготовка та ефективне складання матеріалів для проведення практичних (семінарських) занять у ЗВО вимагає від здобувачів високого рівня професійно-педагогічних знань, навичок та вмінь, бажання працювати з академічною групою, відповідального ставлення до своїх обов'язків, нового рівня педагогічного мислення.

Успішність складання матеріалів для проведення практичного заняття зумовлена такими чинниками:

- знанням цілей навчання та програмних вимог до мовленнєвих навичок і вмінь здобувачів I, II та III курсів закладу вищої освіти, де проходять практику та проводять практичні й лекційні заняття здобувачі другого (магістерського) рівня вищої освіти;

- знанням змісту навчальних програм з дисциплін філологічного (лінгвістичного) циклу;
- знанням умов навчання (рівень підготовки студентського колективу);
- використанням нового педагогічного досвіду, нових методик викладання англійської мови;
- проведенням контролю знань (власні розробки контрольних робіт, питань до модульної атестації);
- знаннями техніки безпеки та правил поведінки здобувачів (види інструктажів, санітарно-гігієнічні вимоги до організації роботи здобувачів у ЗВО);
- володінням основами науково-дослідницької роботи в галузі методики підготовки викладачів у ЗВО.

Теоретичний модуль

- підготовка навчально-методичних матеріалів до семінарських, практичних занять і самостійної роботи здобувачів;
- ознайомлення з робочими навчальними планами та робочими навчальними програмами з «Практики усного та писемного мовлення», «Практична граматики англійської мови», «Новітні досягнення з фахових дисциплін», «Загальне мовознавство», «Методологія та організація лінгвістичних досліджень», «Метамовна комунікація і переклад»; Загальна теорія другої іноземної мови»;
- ознайомлення з авторськими програмами з дисциплін «Теоретико-методичні засади роботи з науковим текстом» та «Нові тенденції в художній літературі» (друга іноземна мова); «Аналітичне читання та письмо», «Лінгвоконцептологія в художньому ракурсі»;
- складання завдань для проведення модульного та підсумкового контролю, завдань для проведення тестового контролю з англійської мови та практики усного та писемного перекладу;
- розробка та впровадження інноваційних форм, методів і технологій навчання;
- вивчення та впровадження передового досвіду організації освітнього процесу.

Практичний модуль

- складання матеріалів для проведення практичних занять з «Практики усного та писемного мовлення», «Практичної граматики англійської мови», «Практики усного та писемного мовлення» (перша іноземна мова);
- проведення консультацій з цих дисциплін;
- проведення індивідуальних занять зі студентами;
- відвідування занять провідних викладачів кафедри англійської філології та світової літератури імені професора Олега Мішукова та своїх однокурсників з подальшим їх аналізом;
- перевірка контрольних робіт, укладених і проведених викладачем зі студентами;
- розробка соціально-педагогічної характеристики студентського колективу та аналіз основних труднощів, способів усунення конфліктних ситуацій.

Індивідуальні завдання

- виконання індивідуального завдання з фаху.

3.1.5. Види робіт під час переддипломної практики (2 курс)

Мета та завдання практики визначають її зміст:

- Організація і планування роботи з написання кваліфікаційної роботи.
- Систематизація та впорядкування результатів науково-дослідницької роботи. Висвітлення результатів власного наукового дослідження та основних положень досліджуваної проблеми в контексті сучасного стану розвитку відповідної науки.
- Оформлення науково-дослідної роботи та списку використаних джерел.
- Тези, наукова доповідь, стаття у збірнику наукових праць, науково-методичному періодичному виданні за темою кваліфікаційної роботи. Анотація до наукової статті (українською, англійською мовами).
- Участь у науковій дискусії. Коректне та аргументоване викладення власної думки в умовах спонтанного спілкування з приводу результатів самостійної науково-дослідницької діяльності: захист спостережень, обґрунтування висновків (науковий семінар-дискусія з актуальних питань перекладознавства та англістики).
- Конструктивність сприйняття зауважень, критики з боку наукового керівника, рецензента, членів комісії з попереднього захисту кваліфікаційних робіт.
- Коригування недоліків, виправлення помилок, удосконалення змісту кваліфікаційної роботи на підсумковому етапі.

Індивідуальні завдання

\- Індивідуальні завдання визначає науковий керівник кваліфікаційної роботи відповідно до тематики дослідження й ступеня його готовності до прилюдного захисту.

3.2. Список рекомендованої літератури

Основна

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. Київ: Ленвіт, 2016. 273с.
2. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. Київ : Ленвіт, 2017. 590 с.
3. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підруч. для студ. вузів / С. Ю. Ніколаєва [та ін] ; ред. К. І. Онищенко. Київ : Ленвіт, 2015. 319 с.
4. Тарнопольський О. Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти : навч. посіб. для студ. вищих

навч. закл., які навчаються за напрямом "Філологія". Дніпропетровський ун-т економіки та права. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2015. 246 с.

5. Тарнопольський О. Б. Рольові ігри : зб. рольових ігор для навч. англ. мови (рівень володіння англ. мовою В1-В2) : навч. посіб. / О. Б. Тарнопольський, Ю. В. Дегтярьова, В. С. Однорогова. Дніпропетр. ун-т економіки та права. Дніпропетровськ : Вид-во ДУЕП, 2020. 123 с.

6. Лінгводидактичні засади навчання іноземної мови учнів старших класів загальноосвітніх навчальних закладів: навчально- методичний посібник / Редько В. Г., Полонська В.К., Басай Н.П. [та ін.]; за наук. ред. Редька В. Г. Київ: Педагогічна думка, 2018. 360 с.

4. Британ В.Т. Організація вузівської науки / В.Т. Британ. К. : Кондор, 1992. 213 с.

5. Клименюк О.В. Виклад та оформлення результатів наукового дослідження: авторський підручник / О.В. Клименюк. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2017. 398 с.

6. Клименюк О.В. Технологія наукового дослідження : авторський підручник / О.В. Клименюк. Ніжин : ТОВ «Видавництво «Аспект-Поліграф», 2017. 308 с.

7. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : [навчальний посібник] / О.В. Крушельницька. К. : Кондор, 2016. 192 с.

8. Літнароч Р.М. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / МEGУ ім. С. Дем'янчука ; Р.М. Літнароч, О.В. Кубай. Рівне : Вид-во МEGУ ім. С. Дем'янчука, 2020. 44 с.

9. Мартинюк А.П. Основи наукових досліджень у лінгвістиці : навчально-методичний посібник / А.П. Мартинюк. Х. : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. 40 с.

10. Навчально- й науково-дослідна робота студентів-філологів (реферат, курсова, випускна робота з української мови та методики її навчання) : навчально-методичний посібник для студентів / М.І. Пентилюк, І.В. Гайдаєнко, Т.Г. Окуневич та ін. К. : Ленвіт, 2014. 120 с.

11. Основні вимоги до підготовки та написання навчально-наукових і кваліфікаційних робіт (для студентів-філологів) : методична розробка / КНУ ім. Т. Шевченка, Ін-т філології ; кер. проекту Г.Ф. Семенюк. К. : КНУ ім. Т. Шевченка, 2015. 82 с.

12. Пилипчук М.І. Основи наукових досліджень : підручник / М.І. Пилипчук, А.С. Григор'єв, В.В. Шостак. К. : Знання, 2007. 270 с.

13. Філіпченко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій : [посібник] / А.С. Філіпченко. К. : Академвидав, 2014. 208 с.

Допоміжна

14. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Справочное пособие / Е.А. Маслыко, П.К. Бабинская, А.Ф. Будько и др. Минск: Высшая школа, 1015. 445 с.

18. Oxford Guide to British and American Culture. – Oxford: Oxford University Press, 2020. 576 p.

19. Michael McCarthy, Felicity O'Dell. English Vocabulary in Use. – Cambridge: Cambridge University Press, 2015. 303 p.
20. Stuart Redman. English Vocabulary in Use. – Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 269 p.
21. The ESL Miscellany. A treasury of cultural and linguistic information. – Vermont: Pro Lingua Associates, 2016. 250 p.
22. James West Davidson, Michael B. Stoff. The American Nation. - New Jersey, 2018. 312 p.
23. Alan Brinkley. American History. A Survey. 2015. 216 p.
24. James O'Driscoll. Britain. – Oxford: Oxford University Press, 2017. 305 p.

Інтернет-ресурси

15. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-%D0%BF>
16. Закон України «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>
17. Закон України «Про повну загальну систему освіти». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20>
18. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і для шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов. 10-11 класи. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/programy-10-11-klas/2018-2019/inozemni-movi-10-11-19.09.2017.pdf>
19. British Council. Teaching English. URL: <https://www.teachingenglish.org.uk/>
20. Шаблон для написання конспекту з англійської мови. URL: <https://naurok.com.ua/shablon-dlya-napisannya-konspektu-z-angliysko-movi-5173.html>
21. Сучасне викладання іноземних мов. План уроку. URL: <https://nus.org.ua/view/suchasne-vykladannya-inozemnyh-mov-plan-uroku/>
22. British Council. Learn English. Skills. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/skills>
23. British Council. Learn English. Courses. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/courses>
24. British Council. Learn English. Grammar. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/grammar>
25. British Council. Learn English. Vocabulary. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/vocabulary>
26. British Council. Learn English. Business. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/business-english>
27. British Council. Learn English. General English. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/general-english>
28. British Council. Learn English. IELTS. URL: <https://learnenglish.britishcouncil.org/IELTS>
29. Film review writing. URL: <https://www.nyfa.edu/student-resources/9-tips-for-writing-a-film-review/>

30. Movie review. URL: <https://www.wikihow.com/Write-a-Movie-Review>
Samples of reviews. URL: <https://academichelp.net/samples/academics/reviews/movie/>

3.3. Методичні рекомендації

Оформлення звітної документації

Титульний аркуш

Херсонський державний університет

Факультет української й іноземної філології та журналістики

Кафедра англійської філології та світової літератури

імені професора Олега Мішукова

Матеріали виробничої практики

Студента / студентки __ групи спеціальності ____

Прізвище, ім'я, по-батькові

2023-2024 навчальний рік

3.3.1. Методичні рекомендації до виробничої (перекладацької) практики (1 курс)

Виробнича (перекладацька) практика є завершенням вивчення дисциплін «Практика усного та писемного перекладу», «Техніка послідовного перекладу», «Базисні засади перекладу», «Лінгвокультурологічні аспекти перекладу», «Перекладознавчі методи аналізу тексту», «Основи редагування текстів різних функціональних стилів», «Специфіка перекладу художніх/нехудожніх типів текстів», «Актуальні проблеми перекладознавства», «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти», спецкурсів тощо.

Під час практики студенти повинні розвинути свої індивідуальні здібності й закріпити навички професійної підготовки філолога-перекладача, здобуті впродовж вивчення зазначених дисциплін та спецкурсів.

Під час практики здобувачам рівня вищої освіти другий (магістерський) необхідно консультуватися з груповим керівником практики, методистами та провідними перекладачами.

3.3.2. Методичні рекомендації до виробничої (асистентської) практики (1 курс)

Виробнича (асистентська) практика є завершенням вивчення дисциплін «Практика усного та писемного мовлення», «Комунікативні стратегії першої мови», «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти», спецкурсів тощо.

Під час практики здобувачі повинні розвинути свої індивідуальні здібності й закріпити навички професійної підготовки викладача закладу вищої освіти, здобуті впродовж вивчення зазначених дисциплін та спецкурсів.

Під час підготовки до проведення практичних занять здобувачам рівня вищої освіти другий (магістерський) необхідно консультуватися з груповим керівником практики, методистами та провідними викладачами

навчальних курсів, які нададуть чіткі методичні рекомендації щодо найкращих шляхів організації навчальної роботи зі студентами, забезпечать необхідними методичними матеріалами, в тому числі електронними ресурсами.

3.3.3. Методичні рекомендації до виконання завдань переддипломної практики (1 курс)

Програма переддипломної підготовки включає в себе дві приблизно однакові за обсягом складові – освітню і науково-дослідну. Кваліфікаційна робота РВО другий (магістерський) – це самостійна науково-дослідна робота, виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Кваліфікаційна робота, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, а з іншого – самостійним оригінальним науковим дослідженням студента, у розробці якого зацікавлені установи, організації, підприємства, при цьому студент упорядковує за власним розсудом накопичені факти та доводить їх наукову цінність або практичну значущість.

Мета кваліфікаційної роботи РВО другий (магістерський) – навчитися застосовувати набуті у процесі навчання теоретичні знання і практичні навички для самостійного розв'язання конкретної актуальної проблеми на підставі критичного аналізу й узагальнення існуючої інформації, проведення власних досліджень.

Завдання кваліфікаційної роботи РВО другий (магістерський):

- систематизація і поглиблення теоретичних знань з обраної спеціальності;
- використання вмінь і навичок формулювання, описання і розв'язання проблем теорії та практики;
- вироблення системного підходу до розгляду проблем, виявлення закономірностей і тенденцій їх розвитку;
- розвиток умінь наукового дослідження, категоріального й теоретичного відображення подій, що відбуваються в державі;
- \- використання вмінь роботи з літературою, нагромадження і перероблення інформації з проблеми, аналізу різноманітної емпіричної інформації, її статистичного і комп'ютерного опрацювання;
- вироблення вмінь, використання нагромадженого в Україні та за кордоном передового досвіду зі спеціальності.

Організація підготовки кваліфікаційної роботи РВО другий (магістерський):

1.1. Обґрунтування вибору теми, порядок проведення досліджень.

Теми кваліфікаційних робіт РВО другий (магістерський) повинні:

- відповідати напряму професійного спрямування згідно із спеціалізацією;
- розроблятися професорсько-викладацьким складом (з метою уникнення плагіату мають поновлюватися щороку).

Своєчасний і обґрунтований вибір теми кваліфікаційної роботи значною мірою підпорядковує собі весь процес засвоєння знань і набуття вмінь для ефективної майбутньої діяльності.

Успішна підготовка кваліфікаційної роботи має базуватися на високій особистісній мотивації, адже розвинута мотивація значно розширює творчі можливості людини, створює сприятливі умови для виконання складної і відповідальної роботи. Тому під час вибору теми необхідно враховувати такі обставини:

- тема роботи має викликати професійний інтерес до її розкриття;
- тема повинна збігатися зі сферою майбутньої роботи за фахом і напрямом кар'єрних просувань, мати практичну актуальність і викликати інтерес;
- тема не повинна виходити за межі тієї спеціалізації, якої магістр набуває в університеті.

Здобувач має право самостійно сформулювати тему кваліфікаційної роботи і подати заяву про її затвердження завідувачу кафедри, в якій навести конкретні мотиви свого вибору – робота над темою в межах наукових студентських досліджень, теоретичний інтерес до теми, її зв'язок з професійною діяльністю тощо.

План кваліфікаційної роботи складається здобувачем самостійно, на підставі завдання на виконання кваліфікаційної роботи та календарного плану роботи, узгоджується з науковим керівником.

Магістрантом проводиться опрацювання наукової літератури, практичних матеріалів, визначається методологія дослідження, аналізуються стан та шляхи розробки проблеми, розробляються висновки.

1.2. Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи.

Кафедрою встановлюються контрольні терміни звітування слухача.

Науковий керівник здійснює:

- перевірку виконання плану дослідження;
- рекомендації щодо джерел інформації та застосування методів дослідження;
- контроль за дотриманням термінів підготовки кваліфікаційної роботи.

Рекомендована структура доповіді та зміст її окремих елементів:

1. Загальна характеристика роботи (стисло) – актуальність дослідження, характеристика проблеми, предмет і мета роботи, стан і досвід розв'язання проблеми.

2. Характеристика проведеного дослідження – описання власних досліджень і розробок: визначення обраних шляхів дослідження й розв'язання проблеми, аналітичні обґрунтування аргументів і фактів, огляд методик і локальних результатів досліджень, виконаних розрахунків, створених моделей чи схем. Увага концентрується на аргументації положень, що винесені на захист.

3. Результати і висновки – характеристика отриманих наукових і практичних результатів, пропозицій і рекомендацій, загальні висновки. Увага концентрується на власному внеску в розв'язання проблеми.

Успішність виступу зумовлюється дотриманням певних правил, зокрема:

- упевнено й системно розповідати про свою роботу, що засвідчує належну підготовку до виступу, користуючись текстом лише за необхідності;

- не використовувати довгі складні фрази й словосполучення, намагатися вживати короткі речення;
- не переважувати виступ цифрами і фактами;
- давати чіткі, по суті справи відповіді на запитання та зауваження;
- суворо дотримуватися регламенту.

Ілюстративний матеріал може бути поданий у вигляді: презентації у Power Point; плакатів; роздаткового матеріалу тощо.

Структура кваліфікаційної роботи та характеристика її розділів.

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою.

Рекомендований обсяг роботи 40–45 друкованих сторінок основного тексту.

Обов'язкові складові кваліфікаційної роботи:

1. Зміст роботи містить перелік структурних елементів роботи із зазначенням сторінок.
2. Вступ (не більше 5 сторінок) розкриває сутність наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, стан розробленості, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подається загальна характеристика роботи магістра у такій послідовності: актуальність проблеми, що зумовила вибір теми дослідження (формулюється доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівнянням з попереднім розв'язанням проблеми); об'єкт дослідження (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення); предмет дослідження (міститься в межах об'єкта – саме на нього повинна бути спрямована увага, оскільки він визначає тему кваліфікаційної роботи); мета і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети; методи дослідження, використані для досягнення поставленої мети; матеріал дослідження і його обсяг, використаний для досягнення поставленої мети; наукова новизна (коротка анотація нових положень або рішень, запропонованих автором особисто, з обов'язковою вказівкою на відмінність цих положень від уже відомих); практичне значення одержаних результатів.
3. Основна частина складається з розділів (підрозділів, підпунктів тощо), у яких дають: огляд спеціальної літератури (з особливим наголосом на літературу останніх років та іноземними мовами) і вибір напрямів досліджень (загальний обсяг огляду не повинен перевищувати 20 % обсягу основної частини роботи); аналіз і результати власних досліджень автора з обов'язковим висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми.

Кожен розділ починають з нової сторінки. У розділах основної частини подають: огляд літератури з теми (назва змістовного блоку може варіюватися залежно від предмета й цілей дослідження), аналіз ситуації з проблеми, опис здійснених досліджень і розробок та застосованих при цьому методик, відомості про локальні результати досліджень і розробок, опис шляхів розв'язання проблеми, пропозиції та рекомендації, узагальнення результатів дослідження. На початку в аналітично-дослідницьких частинах роботи автор досліджує історичні джерела з проблеми, причини її існування, аналізує можливі негативні наслідки невирішення проблеми, досвід розв'язання

аналогічних проблем в Україні та за кордоном. Для цього залучаються вітчизняні та закордонні літературні джерела, огляди преси, законодавчі та нормативні акти, результати попередніх досліджень, статистична та інша інформація.

Аналіз літератури повинен бути не описовим і констатуючим, а критичним, орієнтованим на пошук шляхів розв'язання проблеми і презентувати власну позицію автора стосовно позиції інших дослідників. Для запобігання плагіату обов'язковим є посилання на використані джерела згідно з діючими правилами. У разі виявлення випадків плагіату робота не допускається до захисту, оскільки не може бути оцінена позитивно.

У частинах роботи, що мають проєктно-результатний характер, на підставі проведеного аналізу і виконаних досліджень описуються розробки, систематизуються аргументи і факти, будуються моделі, схеми, здійснюються розрахунки, формулюються і описуються напрями розв'язання проблеми.

Виклад матеріалу підпорядковують провідній ідеї, визначеній автором, яка впливає з предмета дослідження та цілей роботи. Треба прагнути до того, щоб кожен розділ був закінченою частиною дослідження. Бажано, якщо можна, рівномірно розподілити основний матеріал за розділами і підрозділами основної частини роботи.

4. Загальні висновки мають містити стисле викладення теоретичних і практичних результатів, отриманих автором дослідження, а також обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень у певній галузі. Для дотримання бажаного стилю висновків корисно застосовувати в пунктах висновків такі слова та вислови: *проаналізовано...*, *встановлено...*, *виявлено...*, *що дозволило...*, *доведено...*, *показано...*, *розроблено...*, *отримано...*, *запропоновано...*, *рекомендовано...*, *вважається за доцільне ...* тощо.

5. У списку використаних джерел наводяться лише ті джерела, на які зроблено посилання. Його складають в алфавітному порядку відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. У ньому повинні переважати новітні видання.

6. Додатки наводяться в кінці роботи після списку джерел. До них включають допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи магістра (таблиці, графіки, глосарії, методи, ілюстрації), і позначають не цифрами, а літерами (Додаток А, Б тощо) у правому верхньому кутку.

Типові недоліки і помилки у кваліфікаційній роботі:

- зміст кваліфікаційної роботи не відповідає плану або не розкриває тему повністю чи в її основній частині;
- сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта;
- мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження;
- автор не виявив самостійності, робота являє собою компіляцію або плагіат;

- не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури з теми дослідження (останні 2–10 років);
- аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не віддзеркалює рівня досліджуваності проблеми;
- кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням;
- у роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал;
- бібліографічний опис джерел у списку використаних джерел наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту;
- як ілюстраційний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

3.3.4. Методичні рекомендації до виробничої (асистентської) практики (2 курс)

Виробнича (асистентська) практика є завершенням вивчення дисциплін «Практики усного та писемного мовлення», «Практики усного та писемного перекладу англійської мови», «Практична граматики англійської мови», «Новітні досягнення з фахових дисциплін», «Загальне мовознавство», «Методологія та організація лінгвістичних досліджень», «Метамовна комунікація і переклад»; Загальна теорія другої іноземної мови», «Практичний курс другої іноземної мови і перекладу» (друга іноземна мова), «Методика викладання фахових дисциплін у закладах вищої освіти», спецкурсів тощо.

Під час практики здобувачі повинні розвинути свої індивідуальні здібності й закріпити навички професійної підготовки викладача закладу вищої освіти, здобуті впродовж вивчення зазначених дисциплін та спецкурсів.

Під час підготовки до проведення практичних занять здобувачам рівня вищої освіти магістр необхідно консультиватися з груповим керівником практики, методистами та провідними викладачами навчальних курсів, які нададуть чіткі методичні рекомендації щодо найкращих шляхів організації навчальної роботи зі студентами, забезпечать необхідними методичними матеріалами, в тому числі електронними ресурсами.

3.3.5. Методичні рекомендації до виконання завдань переддипломної практики (2 курс)

Магістр – це рівень вищої освіти фахівця, який здобув поглиблені спеціальні вміння і знання інноваційного характеру, має певний досвід їх застосування та продукування нових знань для вирішення проблемних професійних завдань у певній галузі. Магістр повинен мати широку ерудицію,

фундаментальну наукову базу, здібності до творчої науково-дослідної і науково-педагогічної діяльності, володіти методологією наукового дослідження, сучасними інформаційними технологіями, методами отримання, обробки, зберігання і використання наукової інформації.

Програма переддипломної підготовки включає в себе дві приблизно однакові за обсягом складові – освітню й науково-дослідну. Підготовка магістра завершується захистом кваліфікаційної роботи на засіданні атестаційної екзаменаційної комісії.

Кваліфікаційна робота РВО *другий (магістерський)* – це самостійна науково-дослідна робота, виконує кваліфікаційну функцію, тобто готується з метою публічного захисту і отримання академічного ступеня магістра. Основне завдання її автора – продемонструвати рівень своєї наукової кваліфікації, уміння самостійно вести пошук і вирішувати конкретні наукові завдання.

Кваліфікаційна робота, з одного боку, має узагальнюючий характер, оскільки є своєрідним підсумком підготовки магістра, а з іншого – самостійним оригінальним науковим дослідженням студента, у розробці якого зацікавлені установи, організації, підприємства, при цьому студент упорядковує за власним розсудом накопичені факти та доводить їх наукову цінність або практичну значущість.

Мета кваліфікаційної роботи РВО другий (магістерський) – навчитися застосовувати набуті у процесі навчання теоретичні знання і практичні навички для самостійного розв’язання конкретної актуальної проблеми на підставі критичного аналізу й узагальнення існуючої інформації, проведення власних досліджень.

Завдання кваліфікаційної роботи РВО другий (магістерський):

- систематизація і поглиблення теоретичних знань з обраної спеціальності;
- використання вмінь і навичок формулювання, описання і розв’язання проблем теорії та практики;
- вироблення системного підходу до розгляду проблем, виявлення закономірностей і тенденцій їх розвитку;
- розвиток умінь наукового дослідження, категоріального й теоретичного відображення подій, що відбуваються в державі;
- використання вмінь роботи з літературою, нагромадження і перероблення інформації з проблеми, аналізу різноманітної емпіричної інформації, її статистичного і комп’ютерного опрацювання;
- вироблення вмінь, використання нагромадженого в Україні та за кордоном передового досвіду зі спеціальності.

Організація підготовки та захисту кваліфікаційної роботи РВО другий (магістерський):

1.1. Обґрунтування вибору теми, порядок проведення досліджень.

Теми кваліфікаційних робіт РВО *другий (магістерський)* повинні:

- відповідати напряму професійного спрямування згідно із спеціалізацією;
- розроблятися професорсько-викладацьким складом (з метою уникнення плагіату мають поновлюватися щороку).

Своєчасний і обґрунтований вибір теми кваліфікаційної роботи значною мірою підпорядковує собі весь процес засвоєння знань і набуття вмінь для ефективної майбутньої діяльності.

Успішна підготовка кваліфікаційної роботи має базуватися на високій особистісній мотивації, адже розвинута мотивація значно розширює творчі можливості людини, створює сприятливі умови для виконання складної і відповідальної роботи. Тому під час вибору теми необхідно враховувати такі обставини:

- тема роботи має викликати професійний інтерес до її розкриття;
- тема повинна збігатися зі сферою майбутньої роботи за фахом і напрямом кар'єрних просувань, мати практичну актуальність і викликати інтерес;
- тема не повинна виходити за межі тієї спеціалізації, якої магістр набуває в університеті.

Здобувач має право самостійно сформулювати тему кваліфікаційної роботи і подати заяву про її затвердження завідувачу кафедри, в якій навести конкретні мотиви свого вибору – робота над темою в межах наукових студентських досліджень, теоретичний інтерес до теми, її зв'язок з професійною діяльністю тощо.

План кваліфікаційної роботи складається здобувачем самостійно, на підставі завдання на виконання кваліфікаційної роботи та календарного плану роботи, узгоджується з науковим керівником.

Магістрантом проводиться опрацювання наукової літератури, практичних матеріалів, визначається методологія дослідження, аналізуються стан та шляхи розробки проблеми, розробляються висновки.

1.2. Захист та оцінювання кваліфікаційної роботи.

Кафедрою встановлюються контрольні терміни звітування слухача.

Науковий керівник здійснює:

- перевірку виконання плану дослідження;
- рекомендації щодо джерел інформації та застосування методів дослідження;
- контроль за дотриманням термінів підготовки кваліфікаційної роботи.

Рекомендована структура доповіді та зміст її окремих елементів:

1. Загальна характеристика роботи (стисло) – актуальність дослідження, характеристика проблеми, предмет і мета роботи, стан і досвід розв'язання проблеми.

2. Характеристика проведеного дослідження – описання власних досліджень і розробок: визначення обраних шляхів дослідження й розв'язання проблеми, аналітичні обґрунтування аргументів і фактів, огляд методик і локальних результатів досліджень, виконаних розрахунків, створених моделей чи схем. Увага концентрується на аргументації положень, що винесені на захист.

3. Результати й висновки – характеристика отриманих наукових і практичних результатів, пропозицій і рекомендацій, загальні висновки. Увага концентрується на власному внеску в розв'язання проблеми.

Успішність виступу зумовлюється дотриманням певних правил, зокрема:

- упевнено й системно розповідати про свою роботу, що засвідчує належну підготовку до виступу, користуючись текстом лише за необхідності;

- не використовувати довгі складні фрази й словосполучення, намагатися вживати короткі речення;
- не переважувати виступ цифрами і фактами;
- давати чіткі, по суті справи відповіді на запитання та зауваження;
- суворо дотримуватися регламенту.

Ілюстративний матеріал може бути поданий у вигляді: презентації у Power Point; плакатів; роздаткового матеріалу тощо.

Структура кваліфікаційної роботи та характеристика її розділів.

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою.

Рекомендований обсяг роботи не менше 40 друкованих сторінок основного тексту.

Обов'язкові складові кваліфікаційної роботи:

1. Зміст роботи містить перелік структурних елементів роботи із зазначенням сторінок.

2. Вступ розкриває сутність наукової проблеми, її значущість, підстави і вихідні дані для розробки теми, стан розробленості, обґрунтування необхідності проведення дослідження. Далі подається загальна характеристика роботи магістра у такій послідовності: актуальність проблеми, що зумовила вибір теми дослідження (формулюється доцільність роботи для розвитку відповідної галузі науки шляхом критичного аналізу та порівнянням з попереднім розв'язанням проблеми); об'єкт дослідження (процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення); предмет дослідження (міститься в межах об'єкта – саме на нього повинна бути спрямована увага, оскільки він визначає тему кваліфікаційної роботи); мета і завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети; методи дослідження, використані для досягнення поставленої мети; матеріал дослідження і його обсяг, використаний для досягнення поставленої мети; наукова новизна (коротка анотація нових положень або рішень, запропонованих автором особисто, з обов'язковою вказівкою на відмінність цих положень від уже відомих); практичне значення одержаних результатів.

3. Основна частина складається з розділів (підрозділів, підпунктів тощо), у яких дають: огляд спеціальної літератури (з особливим наголосом на літературу останніх років та іноземними мовами) і вибір напрямів досліджень (загальний обсяг огляду не повинен перевищувати 20 % обсягу основної частини роботи); аналіз і результати власних досліджень автора з обов'язковим висвітленням того нового, що він вносить у розробку проблеми.

Кожен розділ починають з нової сторінки. У розділах основної частини подають: огляд літератури з теми (назва змістовного блоку може варіюватися залежно від предмета й цілей дослідження), аналіз ситуації з проблеми, опис здійснених досліджень і розробок та застосованих при цьому методик, відомості про локальні результати досліджень і розробок, опис шляхів розв'язання проблеми, пропозиції та рекомендації, узагальнення результатів дослідження. На початку в аналітично-дослідницьких частинах роботи автор досліджує історичні джерела з проблеми, причини її існування, аналізує

можливі негативні наслідки невирішення проблеми, досвід розв'язання аналогічних проблем в Україні та за кордоном. Для цього залучаються вітчизняні та закордонні літературні джерела, огляди преси, законодавчі та нормативні акти, результати попередніх досліджень, статистична та інша інформація.

Аналіз літератури повинен бути не описовим і констатуючим, а критичним, орієнтованим на пошук шляхів розв'язання проблеми і презентувати власну позицію автора стосовно позиції інших дослідників. Для запобігання плагіату обов'язковим є посилання на використані джерела згідно з діючими правилами. У разі виявлення випадків плагіату робота не допускається до захисту, оскільки не може бути оцінена позитивно.

У частинах роботи, що мають проєктно-результатний характер, на підставі проведеного аналізу і виконаних досліджень описуються розробки, систематизуються аргументи і факти, будуються моделі, схеми, здійснюються розрахунки, формулюються і описуються напрями розв'язання проблеми.

Виклад матеріалу підпорядковують провідній ідеї, визначеній автором, яка впливає з предмета дослідження та цілей роботи. Треба прагнути до того, щоб кожен розділ був закінченою частиною дослідження. Бажано, якщо можна, рівномірно розподілити основний матеріал за розділами і підрозділами основної частини роботи.

4. Загальні висновки мають містити стисле викладення теоретичних і практичних результатів, отриманих автором дослідження, а також обґрунтування перспектив проведення подальших досліджень у певній галузі. Для дотримання бажаного стилю висновків корисно застосовувати в пунктах висновків такі слова та вислови: *проаналізовано...*, *встановлено...*, *виявлено...*, *що дозволило...*, *доведено...*, *показано...*, *розроблено...*, *отримано...*, *запропоновано...*, *рекомендовано...*, *вважається за доцільне ...* тощо.

5. У списку використаних джерел наводяться лише ті джерела, на які зроблено посилання. Його складають в алфавітному порядку відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. У ньому повинні переважати новітні видання.

6. Додатки наводяться в кінці роботи після списку джерел. До них включають допоміжний матеріал, необхідний для повноти сприйняття роботи магістра (таблиці, графіки, глосарії, методи, ілюстрації), і позначають не цифрами, а літерами (Додаток А, Б тощо) у правому верхньому кутку.

Типові недоліки і помилки у кваліфікаційній роботі:

- зміст кваліфікаційної роботи не відповідає плану або не розкриває тему повністю чи в її основній частині;
- сформульовані розділи (підрозділи) не відбивають реальну проблемну ситуацію, стан об'єкта;
- мета дослідження не пов'язана з проблемою, сформульована абстрактно і не відбиває специфіки об'єкта і предмета дослідження;
- автор не виявив самостійності, робота являє собою компіляцію або плагіат;

- не зроблено глибокого і всебічного аналізу сучасних офіційних і нормативних документів, нової спеціальної літератури з теми дослідження (останні 2–10 років);
- аналітичний огляд вітчизняних і зарубіжних публікацій з теми роботи має форму анотованого списку і не віддзеркалює рівня досліджуваності проблеми;
- кінцевий результат не відповідає меті дослідження, висновки не відповідають поставленим завданням;
- у роботі немає посилань на першоджерела або вказані не ті, з яких запозичено матеріал;
- бібліографічний опис джерел у списку використаних джерел наведено довільно, без дотримання вимог державного стандарту;
- як ілюстраційний матеріал використано таблиці, діаграми, схеми, запозичені не з першоджерел, а з підручника, навчального посібника, монографії або наукової статті;
- обсяг та оформлення роботи не відповідають вимогам, робота виконана неохайно, з помилками.

4. ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Контроль діяльності практикантів під час практики складається з поточного і підсумкового.

Поточний контроль під час виробничої (перекладацької, асистентської) практики здійснюють груповий керівник, керівник від бази практик, провідний фахівець з практик навчального відділу ХДУ (облік присутності студентів на базі практик фіксується в «Щоденнику» кожного практиканта й відбивається в журналі присутності практикантів на базі практики).

Підсумковий контроль під час виробничої (перекладацької, асистентської) практики на 1 курсі та виробничої (асистентської) практики на 2 курсі проводиться після завершення практики в спеціально відведений час. Диференційований залік виставляється згідно з рішенням комісії, яку очолює керівник практик факультету; особа, що виконує обов'язки заступника декана з навчальної роботи і практик факультету; завідувач кафедри, на підставі оцінок з кожного окремого модуля (перекладацький, навчально-методична робота з англійської мови і зарубіжної літератури, виховна й психолого-педагогічна робота) та з урахуванням відгуків керівників від бази практики, викладачів-керівників практики від фахових кафедр ХДУ, групового керівника, відповідей здобувача на запитання під час проведення заліку та якості оформлення практикантом звітної документації.

Поточний контроль під час переддипломної практики на 1 та 2 курсі здійснюється протягом практики науковим керівником та кафедрою (обговорення структурних розділів кваліфікаційної роботи з визначенням необхідних положень дослідження, що потребують опрацювання або переробки).

Підсумковий контроль здійснюється на засіданнях кафедри англійської мови та світової літератури імені професора Олеба Мішукова у формі передзахисту кваліфікаційної роботи з наданням необхідної інформації.

5. ВИМОГИ ДО ЗВІТУ

До підсумкової конференції з **виробничої (перекладацької, асистентської) практики (1 курс)** здобувачі подають такі документи: щоденник практики, заповнений відповідно до вимог; звіт про проходження виробничої практики; залікові переклади текстів; конспекти занять з англійської мови та зарубіжної літератури, конспект кураторської години; роздруковану статтю/тези, виконане індивідуальне завдання.

До підсумкової конференції з **виробничої (асистентської) практики (2 курс)** студентам необхідно надати таку звітну документацію:

щоденник практики, в якому має бути відбита вся навчальна та методична робота студента, що проводилася протягом практики. В щоденник занотовуються всі види робіт, відвідані й залікові заходи, про участь у нарадах і засіданнях. «Щоденник» обов'язково містить оцінки викладачів-керівників практики за залікові заходи, характеристику студента від бази практики, характеристики студента від викладачів-керівників практики; документацію, що підтверджує проведення 3 залікових заходів - 2 залікові заняття і сценарій-конспект кураторської години та індивідуальне завдання (стаття, яка віддзеркалює тему магістерського дослідження).

Конспект заняття з англійської мови

Складіть конспект заняття з англійської мови, використовуючи орієнтовний зразок (дивись нижче).

Орієнтовний зразок

План-конспект заняття

Тема:

Мета:

- практична –
- освітня -
- розвивальна –
- виховна –

Обладнання: (з-поміж усіх засобів навчання вкажіть підручник, який використовується на занятті)

№	Етап заняття	Час	Зміст роботи		Метод, прийом, засіб навчання
			Дії (слова) викладача	Дії (слова) студентів	

1	Назвіть етап заняття, наприклад: «Повідомлення мети заняття:	Вкажіть, скільки часу планується витратити на цей етап, напр. 1 хв.	Напишіть слова викладача (повідомлення, пояснення, інструкції), наприклад: «Мета нашого заняття- ... / The topic of our period is ....»	Напишіть, що мають зробити студенти або як вони мають відповісти	Назвіть метод, прийом і засіб/засоби навчання, які використано на цьому етапі
---	--	---	---	--	---

Звіт з **переддипломної практики** здійснюється у формі передзахисту кваліфікаційної роботи, надання інформації щодо оприлюднення результатів досліджень (статті, тези, виступи на конференціях тощо) та довідки про перевірку на унікальність відповідно до Порядку виявлення та запобігання академічному плагіату у науково-дослідній та навчальній діяльності здобувачів вищої освіти. За результатами передзахисту надається або не надається рекомендація до захисту відповідно до визначених критеріїв. Результати передзахисту заносяться у протоколи засідань кафедри.